

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 13/2026**

Rīgā, 2026. gada 3. jūnijā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2026. gada 18. maija sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Toms Ostrovskis, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Raivis Spalvēns, Kristers Pļešakovs, Aleksandrs Mirlins un Olga Dragiļeva

konstatē:

[1] Biedrības valde 2026. gada 21. aprīlī saņēma privātpersonas (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") iesniegumu (turpmāk tekstā – "Sūdzība"). Sūdzības iesniedzēja vārdu privātuma aizsargāšanas nolūkos Ētikas padome anonimizē. Sūdzība iesniegta par kāda portāla (turpmāk tekstā – "Portāls") rakstu (turpmāk tekstā – "Raksts"), kas publicēts pirms 13 gadiem un ir brīvi pieejams internetā.

[2] Sūdzības iesniedzējs informē, ka Rakstā ir publicēts tā vārds un uzvārds, un tas ir sagādā un turpina sagādāt viņam dzīvē lielas problēmas. Sūdzības iesniedzējs norāda, ka viņa vārda publiskošana saistībā ar Rakstā publicēto informāciju ir tā privāto datu pārkāpums, un šobrīd līdzīgās situācijās mediji vairs npublicē personu vārdus, uzvārdus. Sūdzības iesniedzējs vēlas, lai Raksts tiktu rediģēts – tiktu izņemts tā vārds un uzvārds, vai arī lai raksts tiktu dzēsts.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Portālam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu. Skaidrojums netika saņemts.

[4] Biedrības valde Sūdzību un informāciju par Rakstu nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[5] Ētikas padome neuzskata, ka būtu lietderīgi vērtēt sūdzības par sen atpakaļ veidotiem materiāliem. Tomēr tā nolēma piešķirt šim gadījumam izņēmumu, lai paustu savu viedokli, jo Sūdzība skar būtisku jautājumu, kā līdzsvarot cilvēku tiesības uz privātumu ar mediju tiesībām saglabāt savus arhīvus.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[6] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Raksta atbilstību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Rakstu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[7] Raksts saistīts ar Sūdzības iesniedzēja aizturēšanu pirms 13 gadiem saistībā ar sabiedrībai izteiktajiem, bet neīstenotajiem draudiem. Portāls Rakstam devis šokējošu nosaukumu un pielīdzinājis Sūdzības iesniedzēju pazīstamiem masu slepkavām. Tāpat Raksts satur norādes, ka Sūdzības iesniedzējam, iespējams, bijusi nepieciešama medicīniska palīdzība.

[8] Ētikas padome secina, ka pēc pēdējā desmitgadē notikušajām izmaiņām likumdošanā arī uz medijiem attiecas daudz lielākas prasības uz personas datu aizsardzību un privātuma ievērošanu, nekā Raksta publicēšanas laikā. Daudzos gadījumos personas datu publiskošana vairs nav attaisnojama ar sabiedrības tiesībām zināt, jo īpaši – gadījumos, kad ir runa par bērniem, upuriem,

mazaizsargātiem cilvēkiem, to skaitā emocionāli nestabiliem cilvēkiem, kam nepieciešama ārsta palīdzība. To paredz arī Ētikas kodeksa punkts 4.7.1. Saudzīga attieksme pret mazaizsargātām personām, kurā teikts "Lai nenodarītu kaitējumu individam, žurnālists vai cits plašsaziņas medija pārstāvis ar lielu piesardzību intervē vai kā citādi savu materiālu veidošanā iesaista personas, kas varētu būt emocionāli nestabilas vai citādi mazaizsargātas, kā arī personas, kuras citu apstākļu vai pieredzes trūkuma dēļ nespēj izvērtēt informācijas publicēšanas sekas". Tādejādi, gatavojot materiālus, medijiem ir jātiecas nodrošināt līdzsvaru starp cilvēka privātumu un sabiedrības interesēm.

[9] Šī prasība, neapšaubāmi, ir īstenojama, veidojot jaunus materiālus, taču Ētikas padome neuzskata, ka medijiem būtu pienākums veikt labojumus vai dzēst savas agrākās publikācijas tikai personas pieprasījuma rezultātā. Daudzos gadījumos tieši specializētie – mediju arhīvi ir svarīgi, lai sabiedrībai būtu pieejama informācija par personu iepriekšējo darbību. Piemēram, brīžos, kad šīs personas kļūst par publiskām personām un iesaistās notikumos, par ko sabiedrībai ir liela interese un tiesības zināt. To pierāda arī pastāvīgais spiediens, ko, argumentējot ar privātuma aizsardzību, uz medijiem izdara dažādās neētiskās un nelikumīgās darbībās iesaistījušies cilvēki – amatpersonas, uzņēmēji un citi, prasot no mediju arhīviem dzēst materiālus, kas satur informāciju par viņu rīcību.

[10] Ētikas padome apzinās, ka situācijas var būt ļoti dažādas – ir arī situācijas, kad iepriekš publiskoti privātie dati var nodarīt cilvēkam kaitējumu, apdraudot viņa iespējas atrast darbu, veidot attiecības, negatīvi ietekmēt viņa tuviniekus. Visbiežāk tas notiek situācijās, kad senāka informācija par cilvēku tiek parādīta, meklējot ar viņa vārdu saistītu informāciju interneta pārlūkprogrammās un t.s. mākslīgā intelekta pakalpojumu vietnēs.

[11] Ētikas padome vērs Sūdzības iesniedzēja un sabiedrības uzmanību, ka šādās situācijās cilvēkiem iespējams izmantot Eiropas Savienības likumdošanā paredzētās tiesības uz privātumu. Vispārīgās datu aizsardzības regulas 17. pants nodrošina cilvēkiem tiesības meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem pieprasīt no meklēšanas rezultātiem pēc personas vārda izņemt saites uz tīmekļvietnēm, kurās trešās personas publicējušas informāciju par personu (t.s. tiesības tikt aizmirstam). Šīs tiesības gan nav absolūtas – daļā gadījumā datu pieejamību izdodas ierobežot, citos – ne. Lai īstenotu šīs tiesības, cilvēkam jāvērsas pie meklētājprogrammas uzturētāja. Informācija par šo procesu ir plaši pieejama internetā. Atteikuma gadījumā cilvēkam ir tiesības vērsties Datu valsts inspekcijā, kas palīdzēs izvērtēt atteikuma pamatotību.

[12] Ņemot vērā Raksta vecumu un izmaiņas likumdošanā, Ētikas padome nevērtē tā atbilstību šodienas mediju praksei un Ētikas kodeksam.

Ētikas padomē nolemts:

1. Lēmumu anonimizēt un paziņot Sūdzības iesniedzējam un Portālam.
2. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.